

Vyvěšeno dne: 19. 9. 2024

Svěšeno dne: 3. 10. 2024

Alena Filipová

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Michala Bobka, soudce Vojtěcha Šimíčka a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobců: **a) Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.**, Purkyňova 2933/2, Hodonín, **b) obec Archlebov**, Archlebov 2, Archlebov, **c) město Hodonín**, Masarykovo nám. 53/1, Hodonín, **d) město Kyjov**, Masarykovo nám. 30/1, Kyjov, **e) obec Moravský Písek**, Velkomoravská 1, Moravský Písek, **f) obec Mutěnice**, Masarykova 200, Mutěnice, **g) obec Starý Poddvorov**, Starý Poddvorov 230, Starý Poddvorov, **h) město Veselí nad Moravou**, tř. Masarykova 119, Veselí nad Moravou, **i) obec Vnorovy**, Hlavní 750, Vnorovy, **j) město Vracov**, náměstí Míru 202, Vracov, **k) obec Dolní Bojanovice**, Hlavní 383, Dolní Bojanovice, **l) město Uherský Ostroh**, Zámecká 24, Uherský Ostroh, všichni zast. advokátem Mgr. Pavlem Černým, Údolní 33, Brno, **m) Jihomoravský kraj**, Žerotínovo nám. 3, Brno, proti žalovanému: **Český báňský úřad**, Kozí 748/4, Praha, za účasti: **České štěrkopísky spol. s r.o.**, Cukrovarská 34, Praha, zast. advokátem Mgr. Tomášem Uherkem, Jandova 8, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2022, sp. zn. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55, o kasační stížnosti osoby zúčastněné na řízení proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 3. 2023, č. j. 31 A 84/2022-762,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaný a žalobci k), l) a m) **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Osoba zúčastněná na řízení **j e p o v i n n a** zaplatit každému ze žalobců a) až j) na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 6 074,2 Kč, celkem tedy 60 742 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejich zástupce Mgr. Pavla Černého, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a předcházející řízení

[1] Obvodní báňský úřad pro území krajů Jihomoravského a Zlínského (dále „OBÚ“) rozhodnutím ze dne 9. 1. 2019 stanovil dobývací prostor Uherský Ostroh na výhradním ložisku

štěrkopísku Moravský Písek v k. ú. Uherský Ostroh pro osobu zúčastněnou na řízení. Současně podle § 28 odst. 8 zákona č. 44/1988 Sb., horní zákon, ve výroku I. stanovil podmínky a výrokem II. zamítl námitky účastníků řízení. Na základě odvolání podaných několika obcemi, Jihomoravským krajem, spolky a fyzickou osobou žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 25042/2022, změnil rozhodnutí OBÚ ze dne 9. 1. 2019 tak, že do výroku I. doplnil novou podmínku č. 7) týkající se výkonu hornické činnosti v koridoru územní rezervy pro průplavní spojení. Ve zbytku odvolání zamítl a rozhodnutí OBÚ potvrdil, respektive některá odvolání jako nepřipustná zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podali žalobci označení v záhlaví tohoto rozsudku tři žaloby ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). Krajský soud žaloby spojil ke společnému projednání a rozhodl o nich shora uvedeným rozsudkem. Výrokem I. zrušil rozhodnutí žalovaného ve výrocih I. a II. a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení. Výroky II., respektive III. rozsudku soud částečně odmítl žalobu žalobce k), respektive m). Výroky IV., respektive V. částečně zamítl žalobu žalobce k), respektive zamítl žalobu žalobce l). Zbýlými výroky soud rozhodl o nákladech řízení.

[3] V odůvodnění rozsudku se krajský soud nejprve zabýval procesními otázkami, především aktivní žalobní legitimací některých žalobců. Následně konstatoval, že rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné, a hodnotil soulad záměru s hmotným právem, především s vodním zákonem a prováděcími předpisy. Neshledal rozpor záměru s § 67 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých dalších zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dále posuzoval namítanou kolizi záměru s § 28 odst. 2 písm. e) vodního zákona. Ustanovení nezakazuje těžbu nerostů v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále „CHOPAV“) absolutně, nýbrž jen v rozsahu stanoveném prováděcím nařízením vlády, jímž je nařízení č. 85/1981 Sb. Uvedené nařízení dovoluje těžbu štěrkopísku v CHOPAV za podmínky budoucí vodohospodářské využitelnosti prostoru ložiska. Tato podmínka je v posuzované věci dle krajského soudu splněna, záměr zejména počítá s využitím těžebního jezera pro závlahy po ukončení těžby.

[4] Poté se krajský soud zabýval vlivem těžby na vodní zdroj, především v rámci posouzení souladu záměru s § 30 odst. 8 vodního zákona. Ani toto ustanovení nezakazuje stanovení dobývacího prostoru v ochranném pásmu vodního zdroje bez dalšího, vyžaduje naopak posouzení konkrétních dopadů záměru na vodní zdroj. Toto posouzení závisí na celkovém zhodnocení hydrogeologických poměrů v daném území. Jde tudíž o otázku odbornou (skutkovou), správní orgány ani soud ji nemohou posoudit pomocí vlastní úvahy. Jak v řízení před správními orgány, tak v řízení před soudem byla předložena celá řada odborných podkladů k otázce vlivu těžby štěrkopísku na podzemní vody v posuzované lokalitě. Úkolem správních orgánů bylo řádně hodnotit všechny předložené odborné podklady za účelem zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu).

[5] Odborná zjištění obsahují především znalecké posudky splňující náležitosti podle § 127a o.s.ř. Znalecké posudky je třeba hodnotit co do jejich úplnosti a věrohodnosti, to však i s ohledem na další podklady – listinné důkazy, které nespĺňují náležitosti § 127a o.s.ř. V úvahu je třeba vzít, zda je posudek úplný, jasný, logický, zda vychází z relevantních podkladů a není zjevně metodologicky vadný, opírá se o věrohodná teoretická východiska a z nich korektně vyvozuje závěry. Rozpory mezi jednotlivými posudky je nutno odstranit, a to především pomocí znalců, např. výslechem zpracovatelů posudků nebo zadáním revizního posudku; v opačném případě není dostatečně zjištěn skutkový stav. Na stranu jednoho z kolidujících posudků se lze přiklonit jen v případě zřejmých nesprávností postupu znalce.

[6] Uvedeným požadavkům žalovaný podle krajského soudu nedostal. Znalecké posudky dostatečně nevyhodnotil. Podle krajského soudu navíc nebyl žádný ze znaleckých posudků předložených ve správním řízení zcela korektní, úplný a přesvědčivý. Žalovaný proto měl přistoupit k výslechu znalců nebo zadat zpracování revizního znaleckého posudku. K odstranění rozporů

pokračování

mezi posudky Landy (2017 a 2021) a Burdy (2020) žalovaný využil posudku Barchánka (2022), který jako „realističtější“ vyhodnotil posudky Landy [Nejvyšší správní soud dále dodržuje označení znaleckých posudků a odborných podkladů užívané osobou zúčastněnou na řízení a krajským soudem, tj. vždy název či jméno zpracovatele s připojením roku vyhotovení]. Podle krajského soudu je však hodnocení žalovaného povšechné a zjednodušující. Posudek Barchánka (2022) předložený osobou zúčastněnou na řízení a koncipovaný jako revizní posudek pochybnosti o skutkovém stavu neodstranil, naopak vykazoval nedostatky: některé odpovědi v něm uvedené neodpovídají otázkám v zadání, jiné jsou založeny na vágní úvaze, některým problematickým aspektům se znalec blíže nevěnuje. Celkově posudek jeví známky nekonceptnosti a povrchního hodnocení.

[7] Za nejméně spolehlivý krajský soud považoval ve shodě s žalovaným posudky Landy. Ani jimi však nebyly odstraněny pochybnosti o možných negativních vlivech záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex. Ze znaleckého posudku Benkoviče (2022) předloženého v rámci řízení před soudem vyplývá, že mj. posudek Landy subjektivně interpretuje matematické modely, především pak neodhalil vadu modelu použitého ve studii AQUATEST. Ačkoli krajský soud připustil, že mj. podle znalce Barchánka (2022) matematický model je primárně pomocný nástroj znalce, zamlčení pro znalce zjevné vady matematického modelu a ignorování jiného, preciznějšího modelu (míněně zřejmě model ProGeo – pozn. NSS) nelze považovat za korektní přístup znalce. Zjištěné vady modelu AQUATEST přitom mohly hrát důležitou roli i v procesu posuzování vlivů na životní prostředí Ministerstvem životního prostředí. Žalovaný tedy neidentifikoval nedostatky ve znaleckých posudcích Landy, které neřeší veškeré problematické aspekty záměru, konkrétně otázky spojené s provozem hydraulické bariéry. Podle krajského soudu tak v řízení doposud nebyl předložen podklad, u něhož by neexistovaly pochybnosti o jeho věrohodnosti, úplnosti či správnosti v něm dovozených závěrů, ačkoli to zcela nevylučuje jejich použitelnost. Žalovaný tak nezjistil skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

[8] Krajský soud poté převážnou část napadeného rozsudku věnoval rozboru a hodnocení jednotlivých odborných podkladů předložených jak ve správním řízení, tak v řízení před soudem, zejména písemných znaleckých posudků. Identifikoval konkrétní nedostatky a uvedl, nakolik pochybnosti o objektivitě, věrohodnosti, správnosti a úplnosti podkladů přetrvávají i po předložení všech znaleckých posudků.

[9] Z odborné studie AQUATEST (2010) a jejích doplnění z let 2012 a 2015 [která v řízení nebyla prováděna jako znalecký posudek, nýbrž listinný důkaz – pozn. soudu] vyplývá, že ke kvalitativnímu ovlivnění zdroje Bzenec – komplex nedojde, kvantitativní ovlivnění bude minimální. Krajský soud však dovedl, že některé závěry těchto studií týkající se zdrojů podzemní vody jsou ve světle pozdějších znaleckých posudků nesprávné. Znalecké posudky prokázaly věcnou nesprávnost jednoho z východisek studie, konkrétně funkce Nové Moravy (Nová Morava jako zdroj podzemní vody vzezováním a jako hlavní prvek v hydraulickém systému, vyhodnocení Nové Moravy jako okrajové podmínky 3. typu – tok přes polopropustnou hranici). Hodnocení rizik je v této studii strohé. Nedostatečné je hodnocení možného negativního vlivu povodní na kvalitu vodního zdroje.

[10] Ze studie AQUATEST vychází posudek G E T (2014) zpracovaný v procesu EIA, který nedovodil kvantitativní ani kvalitativní ovlivnění povrchových či podzemních vod. Posudek ovšem neodhalil vady studie AQUATEST, což mohlo ovlivnit správnost jeho závěrů. Oponentní posouzení AQD-envitest zpracované v rámci procesu EIA dospělo co do otázky vlivu záměru na podzemní vody k obdobným závěrům jako studie AQUATEST. V porovnání s pozdějšími znaleckými posudky Burdy (2020), Barchánka (2022) a Benkoviče (2022) však kompletně neobstojí, zejména neodhalilo vady modelu použitého ve studiích AQUATEST.

[11] Model ProGeo zpracovaný v letech 2015, 2016 a 2018 podle krajského soudu představuje podrobnou analýzu proudění podzemních vod v oblasti. Spíše než komplexní zhodnocení rizik

záměru představuje podklad pro takové hodnocení, a to vhodnější než model AQUATEST. Posudek GEOtest, jehož předmětem bylo posouzení kvantitativních i kvalitativních vlivů těžby šterkopísku v posuzovaném území, krajský soud v části hodnocení rizik považoval za nedostatečně zdůvodněný, a to v souladu s názory znalců Landy (2017) a Barchánka (2022). Ze studií České geologické služby vyplynulo, že z pohledu ložiskové geologie záměr podporují. Z pohledu hydrogeologických poměrů však vznášejí pochybnosti a navrhuji podrobnější zkoumání, co do hodnocení rizik zpochybňují závěry jiných odborných podkladů, mj. modelu AQUATEST, ačkoli vlastní závěry k této otázce z nich dovozovat nelze.

[12] Ze znaleckých posudků krajský soud hodnotil nejprve posudek Landy (2017), zpracovaný na žádost původního žadatele (procesního předchůdce osoby zúčastněné na řízení) a jeho doplnění (2021), zpracované již na žádost osoby zúčastněné na řízení. Předmětem posudku bylo posouzení nepříznivých vlivů záměru na vodohospodářské využití území. Posudek podle soudu nejevil metodologické ani formální nedostatky. Opíral se o jasná a srozumitelná východiska, z nichž korektně dovedl pro věc relevantní závěry. Negativní vlivy záměru na vodní zdroj nezjistil. Z pozdějších znaleckých posudků Burdy (2020), Barchánka (2022) a Benkoviče (2022) však vyplynulo, že znalec Landa neuvedl některé relevantní skutečnosti, zejména vadu matematického modelu AQUATEST. Nevyjádřil se také k některým žalobci poukazovaným problematickým aspektům záměru, především těm spojeným s provozem hydraulické bariéry. Podle znalce Barchánka se také mimo jiné posudek Landy (2021) potýká s problémem subjektivní interpretace matematických modelů, byť jinak Barchánek posudek Landy (2021) hodnotil v souhrnu jako přesvědčivý.

[13] Znalecký posudek Burdy (2020), zpracovaný na žádost žalobce a), podle krajského soudu nevykazuje metodologické či formální nedostatky. Jeho věrohodnost však ovlivnila skutečnost, že znalec Burda vypracoval již v minulosti posudek GEOtest (2016) vzbuzující pochybnosti o nestrannosti jeho zpracovatele. Stejně tak posudek Burdy (2020) vykazuje míru zaujetí znalce Burdy, obsahuje zavádějící a subjektivně zabarvená neodborná tvrzení. Jako tendenční závěry posudku Burdy vyhodnotil také znalec Barchánek (2022).

[14] Ve správním řízení byl konečně jako revizní posudek předložen znalecký posudek Barchánka (2022) zpracovaný na žádost osoby zúčastněné na řízení, jehož předmětem bylo primárně posouzení kvality a úplnosti závěrů v posudcích Landy (2017 a 2021) a Burdy (GEOtest 2016 a posudek 2020). Podle krajského soudu posudek Barchánka (2022) působí dojmem nekoncepčnosti. Odpovědi znalce často neodpovídají položeným otázkám. Samotné závěry týkající se vlivu záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex nejsou dostatečně odůvodněny. Posudek proto dle krajského soudu slouží spíše k hodnocení přesvědčivosti porovnávaných znaleckých posudků a matematických modelů. Přes dílčí nedostatky krajský soud v tomto ohledu hodnotil znalecký posudek Barchánka (2022) jako přesvědčivý, bez formálních nebo metodologických vad.

[15] Krajský soud dále v rámci jednání jednak znovu provedl důkazy některými listinami ve správním spisu, jednak sám doplnil dokazování o znalecký posudek Benkoviče (2022), vyjádření České geologické služby („ČGS“) z 30. 6. 2022, závěrečnou zprávu ČGS k rebilanci zásob podzemních vod v Hydrogeologickém rajonu 1651 a rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje ze dne 10. 12. 2019 ve věci záměru „Pokračování těžby šterkopísku – Polešovice“. Ostatní důkazní návrhy krajský soud zamítl, neboť *„dilem se navržené důkazy týkaly skutečností nastalých po vydání žalobou napadeného rozhodnutí (...), dilem nemohly přispět k dalšímu objasnění skutkového stavu věci.“*

[16] Posudek znalce Benkoviče (2022) byl zpracován na žádost žalobce a). Předmětem posudku bylo jednak posouzení posudku Barchánka (2022), jednak posouzení rizika záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex. Krajský soud posudek Benkoviče (2022) v obecné rovině nehodnotil jako nevěrohodný. Posudek ani obecně nevykazoval metodologické či formální vady, soud v něm nicméně identifikoval nedostatky. Posudek je zavádějící a nepřesvědčivý v otázce použití metody analogie při posuzování negativních vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex. U hodnocení

pokračování

kvalitativních rizik záměru krajský soud postrádal využití konkrétní vědecké metody podporující závěry znalce, např. podporu konkrétními daty namísto analogie. Proto soud ani posudek Benkoviče (2022) nepovažoval za úplný a věrohodný odborný podklad pro posouzení možných negativních vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec - komplex.

[17] Posudkem Benkoviče (2022) tedy nebyly odstraněny stávající pochybnosti o skutkovém stavu. Tyto pochybnosti však podle krajského soudu nebylo možné odstranit výslechem znalce v řízení před soudem. Nedostatky ve skutkových zjištěních vyžadovaly rozsáhlejší dokazování, jehož provádění by odporovalo povaze přezkumného řízení podle § 65 s. ř. s. Nadto ani odstranění rozporů mezi znalci nemohlo vést k nápravě nezákonnosti stanoviska EIA, které se opíralo o vadnou studii AQUATEST.

[18] Krajský soud se v napadeném rozsudku dále zabýval hodnocením vlivu záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex, a to v rámci jednotlivých žalobních námitek. Konstatoval mimo jiné, že podle principu předběžné opatrnosti bude v případě, že na základě aktuálních vědeckých poznatků nebude možno vyslovit závěr, který z různých závěrů ohledně vlivů záměru na životní prostředí je chybný, nutně přiklonit se k závěrům předpokládajícím zásadnější negativní vlivy záměru. Krajský soud rovněž zpochybnil závěry znalců Burdy (2020) a Benkoviče (2022) o nemožnosti využití metody analogie v této věci. Analogie však musí být vhodná a srovnávaný případ obdobný v podstatných parametrech. Nevhodnou analogií je např. porovnání s těžebním jezerem, které není zaplavováno, jako tomu je v případě jezera Černý, nebo zcela obecné analogie s bezproblémově fungujícími podobnými lokalitami v ČR nebo v Evropě. Metodu analogie vhodně používá především posudek Landy (2017). Ve vztahu k posouzení rizika kontaminace vodního zdroje při záplavě těžebního jezera však bez dalších údajů, které posudek neobsahuje, nelze posoudit vhodnost srovnání s Landou popisovanými lokalitami.

[19] Krajský soud se dále vyjádřil k otázce funkčnosti hydraulické bariéry, a to při běžném, havarijním a povodňovém stavu. Pro běžné i havarijní stavy krajský soud hydraulickou bariéru považoval za opatření eliminující rizika pro zdroj podzemní vody. Za takové opatření však hydraulickou bariéru nelze považovat pro stavy povodňové. Krajský soud však připomněl, že hydraulická bariéra byla koncipována jako opatření „nadstandardní“. Její nefunkčnost při povodních nemá za následek nezákonnost rozhodnutí žalovaného ani stanoviska EIA. Důsledkem je pouze, že při těchto stavech nelze hydraulickou bariéru hodnotit za opatření dostatečné. Rizika záměru při povodňových stavech musí být posouzena s ohledem na další opatření a zejména filtrační schopnosti šterkopísků. Krajský soud poté v protikladu k závěrům znalců Burdy (2020) a Benkoviče (2022) dospěl k závěru, že hydraulická bariéra nebude mít negativní vliv na vydatnost vodního zdroje. Stejně tak podle krajského soudu záměr vydatnost vodního zdroje negativně neovlivní ani v jiných ohledech.

[20] Zřejmě největší rizika záměru jsou dle krajského soudu spojena s možným zatopením těžebny povodňovou vodou, která by následně mohla kontaminovat podzemní vodu a ohrozit tak kvalitu vody ve vodním zdroji Bzenec – komplex. Jelikož je záměr umístěn do aktivní zóny záplavového území, soud riziko zatopení těžebny při povodních hodnotil jako reálné. S ohledem na pozdější znalecké posudky přitom nepřisvědčil konstatování znalce Landy (2017), že nátok přes oblast dobývacího prostoru do podzemních vod zdroje Bzenec – komplex je minimální. Tato otázka však nemusí být klíčová s ohledem na další odborná zjištění, např. ohledně filtračních účinků šterkopísků nebo srovnání nových rizik s již stávajícími. Taková zjištění však doposud nebyla postavena najisto. Znalci v tomto ohledu nejsou ve shodě. Filtrační schopnost šterkopísků byla doposud dovozována pouze za pomoci metody analogie bez porovnání relevantních dat. Co se týče dalších rizik pro kvalitu podzemní vody, podle krajského soudu byla náležitě vyhodnocena a žádnými z vědeckých metod nedošlo ke zpochybnění závěrů o jejich přijatelnosti.

[21] Konečně se krajský soud zabýval hodnocením závazných stanovisek dotčených orgánů. Stanovisko EIA podle soudu nelze považovat za nezákonné jen z důvodu, že některé jím stanovené

podmínky jsou obtížně (pokud vůbec) splnitelné. To ostatně ani žalobce nikterak nezkracuje na jejich právech. Aktivace hydraulické bariéry při zaplavení těžebního jezera nadto není podmínkou nesplnitelnou, za určitých okolností bariéru využít lze. Nezákonnost stanoviska EIA však způsobuje skutečnost, že hydraulickou bariéru stanovisko považuje za účinné opatření k zabránění kontaminace podzemní vody při povodňových stavech, neboť jak krajský soud již dříve uvedl, nemůže se jednat o opatření zcela zabraňující kontaminaci. Stanovisko EIA je nezákonné též z důvodu, že vychází při hodnocení rizik záměru pro vodní zdroj ze studií AQUATEST založených na chybném matematickém modelu. Namítané neaktuálnosti stanoviska EIA naopak krajský soud nepřisvědčil. K závaznému stanovisku vodoprávního úřadu pak krajský soud konstatoval, že v otázce hodnocení hydrogeologických poměrů a rizik záměru obecně odpovídá výkladu vodního zákona provedenému krajským soudem. Správnost závěrů dotčených orgánů ohledně vlivu záměru na podzemní vody však v danou chvíli soud nemohl posoudit. Východisko dotčených orgánů nebylo možné postavit najisto, neboť vycházely ze stanoviska EIA, které soud shledal nezákonným. Ani námitky směřující vůči ostatním závazným stanoviskům dotčených orgánů krajský soud důvodnými neshledal, respektive je prozatím nemohl posoudit kvůli nedostatečným skutkovým závěrům správních orgánů.

II. Kasační stížnost osoby zúčastněné na řízení, stanoviska účastníků řízení

[22] Osoba zúčastněná na řízení (dále „stěžovatelka“) považuje rozsudek krajského soudu za nezákonný, dílem též za nepřezkoumatelný. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud („NSS“) napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[23] Krajský soud překročil limity posuzování odborných otázek. Při hodnocení znaleckých posudků a jiných odborných podkladů se neomezil na posouzení jejich věrohodnosti, úplnosti a přesvědčivosti, ale učinil si vlastní úsudek o odborných otázkách z oblasti hydrogeologie. Podstatná část odůvodnění rozsudku je tak spíše revizním znaleckým posudkem. Soudu však nepřísluší hodnocení odborných otázek ani věcný přezkum závěrů soudních znalců, byť by odbornými znalostmi sám disponoval.

[24] Krajský soud se mýlí, když vytýká zásadní vady studiím AQUATEST (2010, 2012, 2015), ze kterých následně vycházelo stanovisko EIA. Neobstojí, zaprvé, závěr krajského soudu o nesprávnosti jednoho z východisek studií AQUATEST, konkrétně funkce Nové Moravy. Studie jako hlavní prvek hydraulického systému neuvádí pouze Novou Moravu, ale též Moravu. Přinejmenším z posudku Barchánka (2022) poté nevyplývají závěry, které krajský soud dovozuje ze znaleckých posudků k otázce správnosti východisek studie AQUATEST. Úvaha soudu týkající se okrajové podmínky 3. typu je nesrozumitelná, a proto nepřezkoumatelná. Co se týče výtek směřujícím proti modelu studií AQUATEST, matematické modelování je pouze pomocná metoda umožňující simulovat budoucí situace. Není možné na základě výsledků jiného modelu (PROGEO) zpochybnit použitelnost modelu AQUATEST. Za vadu nelze považovat ani to, že studie AQUATEST posuzovaly pouze jeden z možných stavů proudění podzemní vody.

[25] Nesprávná je též výtka krajského soudu, že studie AQUATEST mohly vyvolat mylnou představu o infiltraci převážně části povrchové vody do vodního kolektoru z Nové Moravy. Předpoklad infiltrace převážně povrchové vody z vodních toků je správný, uvádí jej i model PROGEO. Platí proto, že povodňové vody k vodnímu zdroji tak jako tak infiltrují z vodních toků, tudíž záměr ve vzdálenosti 600 m od vodního zdroje nemůže ani za povodňového stavu představovat významnější riziko. K tomu stěžovatelka doplňuje, že při povodních v roce 1997 došlo k prakticky okamžitému odstavení vodního zdroje Bzenec – komplex. Příčinou dle stěžovatelky byl právě rychlý vertikální průnik povodňových vod do vodního zdroje.

[26] Krajským soudem vytýkaná nedostatečnost hodnocení rizik ve studii AQUATEST není v napadeném rozsudku blíže konkretizována, což úvahu krajského soudu k této otázce činí

pokračování

nepřezkoumatelnou. Nesprávná je odborná úvaha krajského soudu o nefunkčnosti hydraulické bariéry při povodních. Opírá se o názory znalců Burdy a Benkoviče, jejichž posudky jinak krajský soud oprávněně kritizuje. Pokud krajský soud uvádí, že hydraulická bariéra při povodňových stavech nemůže plnit funkci účinného opatření zcela zabraňujícího kontaminaci, tuto funkci nelze zajistit žádným opatřením, neboť nelze zabránit zátopě celého území z řeky Moravy. Povodňová voda se na kvalitě jímaných vod při povodňových stavech projeví prakticky okamžitě po vzniku zátopy bez ohledu na realizaci záměru. Zátopa území je přitom spojena s extrémním průtokem vody, při kterém dochází ke značnému ředění rozpuštěných látek. Vznik bezprostřední ohniskové kontaminace v místě těžby, která by se následně mohla projevit ve vodním zdroji, je proto vyloučen. Případnou kontaminaci po opadnutí povodňové vlny lze řešit právě hydraulickou bariérou. Navíc pravděpodobnost potřeby aktivovat hydraulickou bariéru v takových případech je velmi nízká.

[27] Stěžovatelka dále odmítá krajským soudem zpochybňovanou využitelnost metody analogie v této věci. K záplavě území, kde má být záměr realizován, došlo naposledy v roce 1997. Jednalo se však o osmiset- až tisíciletou vodu (Q1000). Pokud je u srovnávaných lokalit uvedeno, že se nachází v záplavových zónách Q20 až Q100, je zřejmé, že při povodních odpovídajících rozsahem těm v roce 1997 by musely být také zaplaveny. Při povodních v roce 1997 došlo dle stěžovatelky také k odstavení vodního zdroje Bzenec – komplex. To však bylo krátkodobé, k obnovení zdroje došlo poměrně rychle. Příčinou odstavení zdroje tedy nemohl být průsak povodňových vod do jezera Černý vzdáleného cca 350 m od zdroje, který má být patrný z přiložené fotografie, neboť doba dotoku kontaminované vody ke zdroji by byla řádově vyšší (týdny až měsíce). Prúsaková vzdálenost 350 m je tak dle stěžovatelky zcela dostatečná pro vyčištění průsakových vod. I v případě zatopení těžebního jezera vzdáleného 25 m od jímacích objektů zdroje Kvasice – Tlumačov, který uvádí mj. znalec Landa, byl provoz zdroje krátce po odeznění následků povodní obnoven.

[28] Krajský soud dále pochybil při hodnocení posudků G E T 2014 a Landy (2017) a (2020), jelikož posudkům vytýká, že neodhalily vadu matematického modelu studií AQUATEST, která ve skutečnosti neexistuje. Posudky Landy krajský soud nesprávně hodnotil i proto, že jim chybně vytýká výše uváděné zdánlivě chybné posouzení funkčnosti hydraulické bariéry a vycházel ze souhrnného hodnocení znalce Barchánka (2022). To pouze poukazuje na problém subjektivní interpretace, jenž však znalec Barchánek vůči posudku Landy nijak nekonkretizuje. Stejně tak krajský soud za vadu posudku Landy nesprávně považoval využití metody analogie, jejíž užitečnost stěžovatelka již popsala. Znaleckému posudku Barchánka poté krajský soud nic zásadního nevytýká, přesto z něj nevyšel.

[29] Stěžovatelka dále namítá, že ve vyjádření k žalobám navrhla k důkazu přiložené odborné stanovisko RNDr. Hany Koppové ze dne 15. 7. 2022. Jde o důležitý důkaz, neboť Dr. Koppová zpracovala všechny tři studie AQUATEST (2010, 2012, 2015) a ve vyjádření se mj. vyjadřuje k významu matematického modelování v rámci posouzení studií nebo k pozdějšímu modelu PROGEO. Stanovisko Dr. Koppové tak přinejmenším zčásti vyvrací důvody, pro které krajský soud vyhověl žalobám. Krajský soud však tento důkazní návrh v napadeném rozsudku zcela opomenul, nezdůvodnil jeho neprovedení. Povšechné zdůvodnění v bodu 160 rozsudku, proč krajský soud neprovedl další důkazy, je ve světle požadavků judikatury NSS zcela nedostatečné.

[30] *Žalobci a) až l)* vy společném vyjádření navrhují kasační stížnost zamítnout. Dle jejich názoru je logické, že se krajský soud musel do určité míry zabývat obsahem všech relevantních odborných podkladů, aby mohl posoudit jejich hodnocení správnými orgány. Podle judikatury Ústavního i Nejvyššího soudu se soud při hodnocení znaleckého posudku musí zabývat též jeho věcnou správností a ověřovat jeho závěry v porovnání s ostatními důkazy. Ostatně sama stěžovatelka převážnou část kasační stížnosti věnuje odborným otázkám a dostatečnosti odborných podkladů,

čímž sama připouští, že otázka věcné správnosti podkladů rozhodnutí žalovaného byla pro krajský soud relevantní.

[31] Vady studií AQUATEST identifikované krajským soudem existují. Žalobci na vady těchto studií opakovaně poukazovali. Jejich existence vyplývá z podkladů předložených ve správním řízení. Ministerstvo životního prostředí tyto vady dlouhodobě přehlíží, stejně tak až do roku 2022 nezohledňovalo stanoviska České geologické služby. Závěry oponentních posouzení studií AQUATEST, tj. posudky G E T (2014) a AQD-envitest, jakož i závěry posudků Landy, jsou zkráceny opomenutím zásadních chyb těchto studií.

[32] Argumentace stěžovatelky k hydraulické funkci Nové Moravy je zavádějící. Hlavním zdrojem vody v jímacím území podle studií AQUATEST není řeka Morava, ale odlehčovací kanál Nová Morava. Studie však nadhodnocuje infiltraci (vcez) vody z kanálu Nová Morava do horninového prostředí. Model studií AQUATEST je chybně založen na úrovních hladiny v Nové Moravě při zvýšených průtocích, vychází z neustálených, krátkodobě zvýšených hladin podzemní vody. K pravidelné dotaci z Nové Moravy však dochází až při vysokých průtocích (100 m³/s). Není možné, aby se z Nové Moravy do horninového prostředí dostávalo výrazně více vody, než je do ní drénováno. Všechny uvedené závěry jsou pro posouzení správnosti rozhodnutí žalovaného relevantní. Stěžovatelka je však nikterak nezpochybnila. Stěžovatelka také nesprávně podsouvá znaleckým posudkům i krajskému soudu závěr, že Nová Morava neumožňuje infiltraci do podzemních vod.

[33] Co se týče vlivu povodní, poukazem na vzezování znečištěné povodňové vody z Nové Moravy do horninového prostředí nelze bagatelizovat vzezování přes těžební lagunu. V případě těžby by prokazatelně došlo ke znásobení vcezu povodňové vody do horninového prostředí. Hodnocení ve studiích AQUATEST je reduktivní. Pomíjí trvalé dopady povodně na kvalitu vody v těžební laguně. Není pravdivé tvrzení stěžovatelky, že došlo k odstavení vodního zdroje Bzenec - komplex při povodni v roce 1997. V dané oblasti sehrála roli napjatá hladina podzemní vody v kombinaci s krycí vrstvou povodňových hlín, což eliminuje negativní vliv zaplavení na vodní zdroj. Záměr těžby však tyto příznivé podmínky naruší, což nemůže nikterak ovlivnit ani navržená hydraulická bariéra, kterou žalobci hodnotí jako zcela nefunkční.

[34] Posouzení rizik záměru nelze odůvodnit pomocí metody analogie. Použitelnost této metody kriticky hodnotí posudky Burdy (2020) a Benkoviče (2022). Mnohé údajně analogické lokality nelze vůbec srovnávat z hlediska faktorů ovlivňujících povrchové proudění ani z hlediska faktorů ovlivňujících proudění podzemní vody a šíření kontaminace. Například v případě lokality šterkoviště Kvasice bylo po povodních ukončeno čerpání po dobu 9 měsíců.

[35] Co se týče hodnocení znaleckých posudků, k posudkům Landy žalobci trvají na již zmiňovaných vadách. Detailní hodnocení posudku Barchánka (2022) provedené krajským soudem stěžovatel nevyvrací relevantní argumentací. Konečně pokud jde o stěžovatelkou namítaný opomenutý důkaz odborným stanoviskem zpracovatelky studií AQUATEST RNDr. Koppové, žalobci souhlasí s krajským soudem, že tento důkazní prostředek nemohl přispět k dalšímu objasnění věci. Jedná se o účelové prohlášení, jehož cílem je bagatelizace vlastních pochybení a relativizace některých závěrů studie.

[36] *Žalovaný* ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na žalobou napadené rozhodnutí a své vyjádření k žalobě. V otázce použití odborných podkladů ve správním řízení se přiklonil k názoru stěžovatelky. Krajský soud hodnotil podklady z odborného hydrogeologického hlediska, což mu nepřísluší. Totéž poté vyžaduje po žalovaném. Problematický je rovněž závěr krajského soudu o potřebě dalšího znaleckého posudku zpracovaného k žádosti správního orgánu nezávislou autoritou v oboru. Takový postup odporuje úpravě správního řádu. Znalecký posudek nelze hodnotit pouze podle okolnosti, která osoba byla jeho zpracovatelem.

pokračování

[37] *Stěžovatelka v replice* k vyjádření žalobců poukazuje na publikaci České geologické služby „Surovinové zdroje České republiky – nerostné suroviny 2022“. Podle tohoto dokumentu největší část produkce kvalitních těžených štěrkopísků a písků na území ČR probíhá právě při těžbě z vody. Ložiska jsou přitom vesměs situovaná v CHOPAV. V případě záměrů na těžbu ložisek štěrkopísků v CHOPAV a v ochranném pásmu vodních zdrojů I. a II. stupně nedochází k výrazným konfliktům a ohrožení jakosti a vydatnosti podzemní vody. Dále stěžovatelka poukazuje na dokument „*provozní evidence odběrů vody žalobce a) ze zdroje Bzenec komplex za období let 1996-2001*“ předložený žalobci soudu, jehož vydání se stěžovatelka v minulosti neúspěšně domáhala. Z dokumentu podle ní plyne, že při povodních v červenci 1997 došlo k odstávce vodního zdroje Bzenec - komplex, neboť u jímací řady Bzenec III – sever je v období červenec 1997 uveden nulový odběr. Není proto pravdivé tvrzení žalobců, že i v době povodně v roce 1997 bylo možné vodní zdroj provozovat bez odstávky.

[38] *V reakci na repliku* stěžovatelky žalobci uvádějí, že stěžovatelka se poukazem na odstávku vodního zdroje Bzenec - komplex při povodních snaží bagatelizovat hrozbu vzezování povodňové vody přes těžební lagunu do horninového prostředí. Z předložené provozní evidence pak dle žalobců vyplývá, že při povodních v roce 1997 nebyla dočasně odebírána voda toliko z vodního zdroje Bzenec – sever, tedy pouze z jednoho odběrného místa. Důvodem dle žalobců byla technická nemožnost odebírání vody v důsledku přerušení dodávek elektrické energie z veřejné sítě a následné zaplavení čerpací stanice. Po této zkušenosti je již nyní čerpací stanice zajištěna proti průchodu povodňové vody. V případě obdobné mimořádné události by pokračovala v čerpání pitné vody. Ke stěžovatelkou odkazovanému dokumentu České geologické služby žalobci uvádějí, že dokazuje pouze známou skutečnost obecné možnosti koexistence těžby štěrkopísků a písků v blízkosti vodních zdrojů. To však neprokazuje absenci rizik záměru pro vodní zdroj Bzenec - komplex v tomto konkrétním případě.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[39] Nejvyšší správní soud předně shledal, že kasační stížnost je přípustná. Byla podána osobou oprávněnou, ve lhůtě dle § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V souladu s § 104 odst. 4 s. ř. s. namítá důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Není dán ani jiný z případů nepřípustnosti podle § 104 s. ř. s. a Nejvyšší správní soud neshledal jiné nedostatky podmínek řízení, které by bránily dalšímu postupu ve věci. Napadený rozsudek proto přezkoumal v rozsahu a z důvodů vymezených v kasační stížnosti s přihlédnutím k případným vadám, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[40] Kasační stížnost **není** důvodná.

[41] Úvodem Nejvyšší správní soud připomíná, že řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční a principem vymezeného přezkoumání – srov. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Obsah, rozsah a kvalita kasační stížnosti proto předurčují obsah, rozsah a kvalitu následného soudního rozhodnutí. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, a rozsudky NSS ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014-20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009-99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007-46, ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008-60, či usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 1. 2020, sp. zn. II. ÚS 875/20, ze dne 14. 9. 2021, sp. zn. I. ÚS 776/21).

[42] NSS nepřihlížel k doplnění kasační stížnosti ze dne 12. 7. 2024, v němž stěžovatelka dílem poukazuje na nové skutečnosti (nastalé po vydání napadeného rozsudku), dílem uplatňuje novou argumentaci k otázce vad studií AQUATEST (s odkazem na Závazné stanovisko k prodloužení platnosti stanoviska k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí vydané krajským

úřadem Zlínského kraje dne 11. 7. 2024). Podle § 106 odst. 3 s. ř. s. lze rozšiřovat důvody kasační stížnosti pouze ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení, kterým byl stěžovatel vyzván k doplnění podání. Jelikož stěžovatelka původně podala kasační stížnost, aniž uvedla důvody napadení rozsudku krajského soudu, vyzval ji NSS usnesením ze dne 15. 5. 2023, č. j. 10 As 98/2023-44, k doplnění kasační stížnosti. Uplatnit důvody kasační stížnosti tak stěžovatelka mohla pouze v jednoměsíční lhůtě stanovené tímto usnesením.

[43] Právní rámec nyní projednávané věci je vymezen především ustanovením § 30 odst. 8 vodního zákona, podle něhož *v ochranném pásmu I. a II. stupně je zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního zdroje, jejichž rozsah je vymezen v opatření obecné povahy o stanovení nebo změně ochranného pásma.*

[44] Stěžovatelka souhlasí s krajským soudem, že jádrem sporu je *hodnocení hydrogeologických poměrů a rizik záměru pro zdroj pitné vody Bzenec - komplex*. Krajský soud měl však v prvé řadě nesprávně posoudit otázku, zda žalovaný v tomto ohledu zjistil skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v souladu s § 3 správního řádu. Krajský soud žalovanému chybně vytýká nedostatečná skutková zjištění, k nimž žalovaný dospěl v důsledku nesprávného hodnocení znaleckých posudků a jiných odborných podkladů. Důkazy dle stěžovatelky nesprávně hodnotil naopak krajský soud, neboť dílem znaleckým posudkům a odborným podkladům vytýká marginální či neexistující vady, dílem překročil meze hodnocení důkazů a sám si učinil úsudek o odborných otázkách z oboru hydrogeologie.

[45] Krajský soud dospěl v napadeném rozsudku k závěru, že žalovaný pochybil při hodnocení znaleckých posudků a jiných odborných podkladů. Žalovaný přitom neidentifikoval rozpory ve znaleckých posudcích, respektive je nedostatečně vypořádal odkazem na znalecký posudek Barchánka (2022). Tento znalecký posudek však žalovaný hodnotil nedostatečně. Krajský soud se neztotožnil ani s hodnocením dalších provedených důkazů žalovaným. Měl za to, že skutkový stav nebyl zjištěn dostatečně. Správním orgánům takto krajský soud vytkl jednak nedostatek opory pro jejich skutková zjištění v provedeném dokazování, jednak potřebu dále skutková zjištění doplnit, resp. postavit najisto stávající pochybnosti.

[46] Meritem sporu mezi účastníky je bezpochyby otázka skutková, a sice vliv záměru na vodní zdroj Bzenec - komplex. NSS se však musí nejprve zabývat otázkou právní, totiž správností posouzení krajského soudu, zda žalovaný řádně hodnotil důkazy ve smyslu § 50 odst. 4 správního řádu a zjistil skutkový stav v souladu s § 3 správního řádu.

[47] Nejvyšší správní soud je ve shodě s krajským soudem i účastníky řízení, že sporné skutkové otázky jsou otázkami odbornými. Podle § 56 správního řádu platí, že závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu, správní orgán usnesením ustanoví znalce. Správní orgán je však povinen jako znalecký posudek provést též posudek předložený účastníkem řízení, splňuje-li takový posudek náležitosti podle § 127a o.s.ř. (viz rozsudek NSS ze dne 2. 7. 2015, čj. 9 As 206/2014-48).

[48] V projednávané věci se žalovaný opíral výhradně o znalecké posudky předložené účastníky řízení, tj. posudky Landy (2017) a (2021), posudek Burdy (2020) a posudek Barchánka (2022). Dalšími odbornými podklady, z nichž žalovaný vyšel, byly především odborná studie AQUATEST (2010) a její doplnění (2012) a (2015), posudek G E T (2014) vypracovaný podle § 9 zákona o posuzování vlivů, oponentní posouzení AQD-envitest a model ProGeo zpracovaný postupně v letech 2015, 2016 a 2018.

[49] Pokud se týče požadavků na hodnocení znaleckých posudků ve správním řízení, uplatní se v prvé řadě obecná zásada *volného hodnocení důkazů* vyjádřená v § 50 odst. 4 správního řádu. Správní orgán hodnotí znalecký posudek jako každý jiný důkaz podle kritérií relevance a závažnosti,

pokračování

pravdivosti a věrohodnosti, a konečně zákonnosti. Pokud se týče bližších, konkrétnějších kritérií hodnocení znaleckých posudků, zejména aspektu pravdivosti, Nejvyšší správní soud si je vědom různosti v judikatuře Ústavního soudu i soudů obecných týkajících se otázky, do jaké míry je přípustné hodnotit věcnou správnost závěrů posudku.

[50] V nálezu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 11/08, Ústavní soud konstatoval, že v civilním sporném řízení je nutno se znaleckým posudkem „nakládat jako s kterýmkoli jiným skutkovým podkladem; není nadán presumpcí správnosti, a soud proto nemůže z jeho obsahu vycházet ve smyslu § 135 odst. 2 OSŘ. Je důkazem, který soud hodnotí jako kterýkoli jiný s tím, že je na účastnících, jaké prostředky použijí ke zpochybnění posudkových závěrů. Z uvedeného je zřejmé, že stávající přístup civilních soudů, reprezentovaný rozsudky Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 1936/2004, a 21 Cdo 966/2004 (soudy v občanském řízení nepřezkoumávají obsah lékařského posudku, nicméně zkoumají, zda takový posudek má potřebné náležitosti a zda byl vydán k tomu příslušným lékařem), je do budoucna třeba změnit s tím, že se nelze vyhýbat zkoumání správnosti obsahu posudku.“ Podle Ústavního soudu ponechávat bez povšimnutí věcnou správnost znaleckého posudku a slepě důvěřovat závěrům znalce by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů soudem podle jeho vnitřního přesvědčení, a naopak privilegovat znalecký důkaz a přenášet odpovědnost za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce. Takový postup nelze z ústavněprávních hledisek akceptovat. Je tedy třeba hodnotit celý proces utváření znaleckého důkazu, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběh znaleckého zkoumání, věrohodnost teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, spolehlivost metod použitých znalcem a způsob vyvozování závěrů znalce (např. nálezy ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06, a ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. II. ÚS 49/06).

[51] Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. 4 Tz 101/2009, je soud v trestním řízení povinen znalecký posudek prověřit zejména z hlediska, zda znalec přiblížil ke všem okolnostem, jež mají význam pro závěry posudku, a zda se skutková východiska znaleckého posudku opírají o skutečnosti v trestním řízení náležitým způsobem zjištěné, či naopak o skutečnosti pochybné anebo rozporné s ostatními důkazy, a zda závěry znalce logicky plynou z těchto skutkových předpokladů. Soud však nemůže nabrát odborný názor znalce svým vlastním laickým názorem. Podobně ve vztahu k civilnímu řízení Nejvyšší soud opakovaně uvedl, že „soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění jeho závěrů a soulad s ostatními provedenými důkazy. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přiblíženo ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení.“ (např. rozsudek ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1561/2010).

[52] Nejvyšší správní soud poté k hodnocení znaleckých posudků v řízení před správními soudy v rozsudku ze dne 26. 4. 2017, č. j. 8 As 92/2016-35, uvedl následující: „Znalecký posudek soud v rámci přezkumu správního rozhodnutí hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad vyplývajících z § 77 odst. 2 s. ř. s. Jenom ten znalecký posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, však může být rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí, zejména jedná-li se o důkaz v řízení stěžejní (viz také např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013-22, a mnohé jiné). Při hodnocení důkazu znaleckým posudkem se soud musí zabývat tím, zda posudek znalce má všechny formální náležitosti a zejména posoudit, zda jsou jeho závěry náležitě odůvodněny a zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, resp. zda přiblížil ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 3 Ads 20/2008-141).“

[53] Z výše citované judikatury vyplývá, že přinejmenším v určitých ohledech musí orgán aplikující právo při hodnocení znaleckých posudků podrobit přezkumu také jeho odborné závěry. Jakkoli platí, že správnímu orgánu (ani soudu) nepřislouhá nabízet odbornou úvahu úvahou vlastní,

je třeba vždy hodnotit, zda se znalecký posudek opírá o v řízení již zjištěné a najisto postavené skutečnosti, zda pro jeho závěry posudek prezentuje dostatek důvodů a zda k závěrům dospívá pomocí logicky korektních úsudků. Vedle toho však zásada volného hodnocení důkazů, v intencích shora citované judikatury Ústavního soudu, vyžaduje rovněž *kritické hodnocení věcné správnosti* závěrů znaleckého posudku. V odborné literatuře k trestnímu řízení se v této souvislosti diskutují následující kritéria hodnocení správnosti znaleckého posudku: 1) hodnocení teoretických východisek, o něž znalec opírá svůj závěr; 2) hodnocení empirického základu posudku, tj. kvality a množství zjištěných znaků zkoumaných objektů; 3) hodnocení použitých odborných metod a postupů; 4) hodnocení, zda subsumpce konkrétního empirického základu pod obecný teoretický základ je správná (srov. *Musil, J. Hodnocení znaleckého posudku. Kriminalistika, 2010, č. 3*).

[54] Uvedená kritéria jsou podle NSS v principu použitelná i v případě hodnocení správnosti závěrů znaleckých posudků ve správním řízení, potažmo i v řízení ve správním soudnictví. Nepodrobit hodnocení závěry znaleckého posudku by znamenalo popřít zásadu volného hodnocení důkazů, podle níž žádný důkazní prostředek nemá předem stanovenou důkazní hodnotu a současně není žádných privilegovaných důkazních prostředků k prokázání určité skutečnosti. Současně však stále platí, že soud ani správní orgán nejsou oprávněny činit skutková zjištění o odborných otázkách za pomoci vlastní úvahy. Proto se výše nastíněná kritéria posouzení správnosti znaleckého posudku omezují na hodnocení kvalitativních parametrů, které lze klást na znalecké posudky obecně a které mají garantovat odbornou korektnost závěrů znalce. Nejde tak o nahrazování vlastní odborné úvahy.

[55] V každém případě však platí, že pokud správní orgán nesouhlasí se závěry znaleckého posudku předloženého účastníkem řízení, musí v rozhodnutí dostatečným a srozumitelným způsobem vyložit, jakých závěrů se to konkrétně týká a z jakých důvodů. Oproti závěrům vyplývajícím ze znaleckého posudku musí správní orgán také položit své vlastní dostatečně konkrétní závěry, a to případně i za pomoci jiného znaleckého posudku (srov. rozsudek krajského soudu ze dne 25. 10. 2007, č. j. 30 Ca 258/2005-37, č. 1579/2008 Sb. NSS).

[56] Situace v projednávané věci je nicméně dále specifická *množstvím provedených znaleckých posudků a odborných podkladů*, jejichž některé závěry jsou navzájem v rozporu, respektive o jejichž věrohodnosti panovaly pochybnosti vzhledem k okolnostem týkajícím se zpracovatelů těchto podkladů. Obecně platí, že v případě pochybností o věrohodnosti nebo pravdivosti znaleckého posudku má správní orgán kromě jiného možnost znalce vyslechnout (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2013, č. j. 4 As 90/2012-66), popřípadě zadat znalci doplnění písemného posudku. Pokud (by) takový postup nevedl k odstranění pochybností, nezbyvá než přibrat znalce jiného. Pakliže již v řízení byly jako důkaz provedeny znalecké posudky, které se co do svých závěrů rozcházejí, správnímu orgánu nepřísluší, „*aby sám bez dalšího uvážil, který z nich použije pro rozhodná skutková zjištění, a který nikoliv. Naopak je povinen odstranit jejich vzájemné rozpory a nesrovnalosti, a to především prostřednictvím výsledku znalce, popřípadě znalců obou. Nevedly-li by tyto výpovědi k ozřejnění vzešlých nejasností, bylo by namíste přistoupit k dalšímu znaleckému zkoumání nebo reviznímu znaleckému posouzení.*“ (rozsudek NSS ze dne 1. 7. 2010, č. j. 7 Afs 50/2010-60).

[57] Jak konstatoval krajský soud, žalovaný se hodnocením znaleckých posudků a odstraňováním jejich rozporů zabýval v části E. oddílu IV. bodu Ad. 1 svého rozhodnutí. Rozpory mezi posudky Landy (2017) a (2021), které hodnotily koexistenci těžby šterkopísku s provozem vodního zdroje Bzenec - komplex jako možnou, a posudkem Burdy (2020), který v těžbě spatřuje značná rizika pro vodní zdroj Bzenec - komplex, se žalovaný pokusil odstranit stěžovatelkou předloženým posudkem Barchánka (2022), jenž byl koncipován jako přezkumný posudek a hodnotil oba zmíněné protikladné posudky. Žalovaný při hodnocení posudku Barchánka uvádí prakticky pouze to, že jej vzal za přezkumný posudek s ohledem na skutečnost, že znalec je vždy povinen podat objektivní, pravdivý a úplný znalecký posudek. Následně již žalovaný pouze rekapituluje závěry posudku, který za přesvědčivější vyhodnotil posudky Landy.

pokračování

[58] Ve shodě s krajským soudem NSS konstatuje, že takové hodnocení provedené žalovaným je ve světle výše vyložených kritérií nedostatečné. Ačkoli znalecký posudek Barchánka (2022) byl zpracován primárně za účelem posouzení závěrů posudků Landy a Burdy, respektive k odstranění rozporů mezi nimi, neznámá to, že by žalovaný mohl rezignovat na jeho řádné hodnocení jako důkazu. Ostatně posudek Barchánka provádí hodnocení posudků Landy a Burdy mimo jiné prostřednictvím prezentace vlastních odborných závěrů k otázkám vlivů záměru na vodní zdroj. Bylo tedy třeba zejména hodnotit, zda jsou závěry posudku náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda znalec vyčerpal úkol v rozsahu, jak mu byl zadán, resp. zda přihlédl ke všem skutečnostem, s nimiž se měl vypořádat. Stejně tak se měl žalovaný, již s ohledem na potřebu konečného odstranění rozporů mezi skutkovými závěry o odborných otázkách, pečlivě zabývat kritérii uvedenými výše v bodu [53] rozsudku.

[59] Již tato okolnost podle NSS odůvodňuje zrušení žalobou napadeného rozhodnutí. Stěžovatelka přitom v kasační stížnosti se závěrem krajského soudu o nedostatečném hodnocení posudku Barchánka žalovaným konkrétněji nepolemizuje. Pokud krajskému soudu vytýká nedodržení limitů pro hodnocení důkazů znaleckým posudkem, potažmo nesprávné hodnocení znaleckého posudku Barchánka (2022), její argumentace se míjí se skutečností, že rozhodnutí žalovaného nemůže obstát v důsledku absence přezkoumatelné úvahy ohledně hodnocení stěžejního znaleckého posudku Barchánka.

[60] Krajský soud podstatnou část napadeného rozsudku věnoval vlastnímu hodnocení důkazů provedených jak ve správním řízení, tak i v následném řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Ověřoval tak, zda skutková zjištění žalovaného, bez ohledu na skutečnost, zda žalovaný přezkoumatelným způsobem vyjádřil úvahy o hodnocení důkazů, mají oporu v provedeném dokazování, případně zda provedeným důkazům neodporují. Konstatoval přitom, že hodnocené znalecké posudky a odborné podklady nejsou jako důkaz nepoužitelné jako celek: dílčí skutkové závěry z nich dovozovat lze. Ani v jejich souhrnu však není možné dospět k přesvědčivým závěrům o všech relevantních skutkových otázkách. Krajský soud se tak vlastním hodnocením důkazů pokusil osvětlit, jaká zjištění lze hodnotit za prokázaná a ohledně kterých nadále přetrvávají pochybnosti.

[61] K tomu je nutno nejprve připomenout, že přezkum v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí ve správním soudnictví je založen na principu *plné jurisdikce*. Podstatu tohoto principu lze shrnout tak, že „soud při svém rozhodování nesmí být omezen ve skutkových otázkách jen tím, co zde nalezl správní orgán, a to ani co do rozsahu provedených důkazů, ani jejich obsahu a hodnocení ze známých hledisek závažnosti, zákonnosti a pravdivosti. Soud tedy zcela samostatně a nezávisle hodnotí správnost a úplnost skutkových zjištění učiněných správním orgánem, a zjistí-li přitom skutkové či (procesně) právní deficity, může reagovat jednak tím, že uloží správnímu orgánu jejich odstranění, nabrání či doplnění, nebo tak učiní sám.“ (rozsudek NSS ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006-99). Skutečnost, že ve správním soudnictví soudy přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů v tzv. plné jurisdikci, však neznámá, že mají suplovat nalézací činnost správních orgánů. Jedná se stále o činnost přezkoumatelnou. Těžisko dokazování nadále leží ve správním řízení. Řízení o žalobě proti rozhodnutí ve správním soudnictví ovládá rovněž princip kasační.

[62] Uvedenému odpovídá jednak vymezení důvodů kasace napadeného správního rozhodnutí v § 78 odst. 1 s. ř. s., tj. nezákonnost nebo vady řízení. Vadou řízení se přitom podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. rozumí i rozpor správním orgánem zjištěného skutkového stavu se spisy, nedostatek opory v nich, anebo zásadní nedostatek skutkových zjištění vyžadující rozsáhlé nebo zásadní doplnění dokazování. Výše uvedené principy přezkumu rozhodnutí ve správním soudnictví se dále zrcadlí ve fixaci rozhodného skutkového a právního stavu k okamžiku rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a úpravě dokazování v § 77 odst. 2 s. ř. s. Podle posledně uvedeného ustanovení soud *může* zopakovat nebo doplnit důkazy provedené správním orgánem,

provedené důkazy soud hodnotí jednotlivě i v jejich souhrnu *i s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem* a ve svém rozhodnutí *vyjde ze skutkového a právního stavu takto zjištěného*.

[63] S ohledem na uvedené lze mít výhrady k míře, do jaké krajský soud v napadeném rozsudku vstoupil do nalézací činnosti správních orgánů a vlastně ji suploval. Stěžejní důkazy a podklady pro rozhodnutí totiž sám znovu hodnotil. Rozsudek rovněž působí dojmem, že krajský soud žalovanému ukládá závazná vodítka pro hodnocení provedených důkazů v budoucnu, což ovšem není úlohou kasační instance a v důsledku by vedlo právě k popření zásady volného hodnocení důkazů ve správním řízení. Nejvyšší správní soud nicméně v kontextu tohoto specifického řízení akceptuje, vzhledem k bohaté procesní historii věci a potřebě jejího konečného rozhodnutí, že se krajský soud detailním hodnocením znaleckých posudků a jiných odborných podkladů snažil žalovanému nastínit vodítka dalšího postupu dokazování. Podle krajského soudu totiž v řízení doposud nebyl předložen věrohodný a přesvědčivý důkaz, který by pochybnosti o skutkovém stavu vyvrátil – v tomto směru krajský soud nastínil potřebu zpracování znaleckého posudku znaleckým ústavem či jinou nezávislou vědeckou autoritou. Ostatně při množství důkazů provedených v řízení je možné závěr o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu správními orgány odůvodnit pouze tehdy, pokud krajský soud sám zhodnotí jednotlivě i v souhrnu jednotlivé podklady provedené ve správním řízení a posoudí, jaká zjištění z nich lze učinit.

[64] Nejvyšší správní soud se proto dále v intencích kasačních námitek zaměří na otázku, zda obstojí úvahy krajského soudu *obledně hodnocení provedených důkazů*.

[65] Nelze přisvědčit obecné námitce stěžovatelky, že krajský soud překročil meze „prostého“ hodnocení důkazů a sám si učinil úsudek o odborných otázkách. NSS již výše vyložil principy, jimiž je třeba posuzovat hodnocení důkazů znaleckým posudkem ve správním řízení. Tyto principy se uplatní obdobně i v případě dokazování prováděného správními soudy podle § 77 s. ř. s. Krajský soud nečinil vlastní odborné úvahy o skutkových otázkách, nýbrž porovnával závěry jednotlivých znaleckých posudků a jiných odborných podkladů. Přiklonil se poté k těm dílčím závěrům, které podporovaly důkazní prostředky, jež krajský soud shledal věrohodnými.

[66] Pokud se týče studií AQUATEST, krajský soud vytkl matematickému modelu, na němž jsou založeny, v první řadě zásadní vady týkající se mimo jiné nesprávného hodnocení funkce odlehčovacího kanálu Nová Morava. Podle stěžovatelky však krajský soud dovozuje věcnou nesprávnost východiska studie v podobě funkce Nové Moravy nesprávně.

[67] Vady modelu studie AQUATEST identifikovali podle krajského soudu znalci Burda (2020), Barchánek (2022) i Benkovič (2022). Jak NSS ověřil ze správního spisu, znalec Barchánek (2022) uvádí vady modelu studií AQUATEST v rámci posouzení otázky č. 2: model AQUATEST byl kalibrován pouze na jeden stav hladiny podzemní vody z roku 2009, pro který byla navíc pouze odhadnuta jímaná množství vody. Znalec Burda (2020) uvádí vady modelu AQUATEST v části „2.6 Matematické modely“ – model AQUATEST je nevhodně nakalibrován pouze pro jediný měřený stav, navíc s krátkodobě zvýšenými hladinami a průtoky v Nové Moravě nevystihujícími dlouhodobé poměry proudění. Model také produkuje popis proudění, který je v rozporu s měřeními a interpretací proudového pole uvedenými ve zdrojích, ze kterých má model AQUATEST vycházet. Znalec Benkovič uvádí vady modelu studií AQUATEST na s. 34 a násl. v rámci souhrnného hodnocení matematických modelů – modelová simulace krátkodobé poměry neustáleného proudění při zvýšeném průtoku v Moravě a Nové Moravě ze dne 12. 11. 2009 interpretovala jako ustálené proudění podzemní vody za běžné situace. Kalibrace modelu je chybně provedena pouze na tyto hladiny.

[68] Krajský soud přitom v rámci hodnocení uvedených znaleckých posudků uvedl, že podle znalce Barchánka (2022) se mimo jiné posudek Burdy potýká s problémem subjektivní interpretace matematických modelů. Vady modelů studií AQUATEST však popisuje především posudek Benkoviče (2022). Ačkoli tomuto posudku krajský soud vytýká nedostatky v otázkách použitelnosti

pokračování

metody analogie nebo hodnocení kvalitativních rizik, celkově jej nehodnotí jako metodologicky nebo formálně vadný ani nevěrohodný.

[69] Pokud proto stěžovatelka tvrdí, že krajským soudem popsané vady neexistují, polemizuje s odbornými závěry výše uvedených znaleckých posudků. Dopouští se tak sama právě té nesprávnosti, kterou sama vytýká napadenému rozsudku: přehodnocování odborných zjištění znalců vlastní úvahou. Z hlediska přezkumu zákonnosti napadeného rozsudku je však podstatné, že hodnocení studií AQUATEST provedené krajským soudem má oporu v provedených důkazech a krajský soud relevantní důkazní prostředky přezkoumatelným způsobem hodnotil v souladu s § 77 s. ř. s. Výše uvedené znalecké posudky Burdy, Barchánka a Benkoviče se shodují v tom, že model AQUATEST vykazuje vady. Znalecké posudky Burdy a především Benkoviče rovněž popisují, jak se tyto vady promítají do správnosti závěrů ohledně vlivů záměru na vodní zdroj.

[70] Před vypořádáním dalších kasačních námitek týkajících se hodnocení studií AQUATEST je nutno předestřít, že další krajským soudem vytýkané vady tohoto odborného podkladu nepředstavují z hlediska závěrů napadeného rozsudku stěžejní důvody. Studie AQUATEST má v projednávané věci pouze omezený význam. Samotným hodnocením vlivů záměru na vodní zdroj se zabývaly znalecké posudky, a ty doposud tuto otázku nepostavily najisto, což představuje hlavní důvod zrušení rozhodnutí žalovaného krajským soudem. V tomto směru bylo významné identifikovat vady modelu studií AQUATEST, s nímž operovaly znalecké posudky a dále též stanovisko EIA. NSS proto tyto námítky vypořádá v rozsahu odpovídajícím jejich závažnosti.

[71] Stěžovatelka tvrdí, že úvaha krajského soudu o nedostatečném hodnocení rizik negativního vlivu povodní na vodní zdroj ve studiích AQUATEST je nepřezkoumatelná. S tímto tvrzením se NSS neztotožňuje. Krajský soud obecně zdůvodnil, proč považuje hodnocení rizik ve studiích AQUATEST za nepřezkoumatelné, v bodu 86 napadeného rozsudku: studie hodnotí pouze rizika související s únikem olejů a maziv nebo pohonných hmot, potažmo rizika spojená se splavením skrývkové zeminy. Podrobně se krajský soud riziky záměru plynoucími z vlivu povodňových vod zabývá v bodech 215 a násl. rozsudku. Z kontextu zde probíraných rizik je zcela zřejmé, proč krajský soud považoval posouzení rizik ve studiích AQUATEST za nedostatečné.

[72] Stěžovatelka dále považuje za nesprávný závěr krajského soudu, že hydraulická bariéra nebude plnit svoji funkci při povodňových stavech. Závěr krajského soudu k funkčnosti hydraulické bariéry při povodních lze shrnout následovně: provoz bariéry v době povodní nebo těsně po nich bude zcela mimo technické možnosti tohoto zařízení. O spuštění bariéry a jejím přispění k odstranění kontaminace lze uvažovat až s časovým odstupem. Hydraulická bariéra tudíž není opatření způsobilé významně snížit riziko kontaminace podzemní vody v důsledku zaplavení těžebny povodňovou vodou. Tato skutečnost však sama o sobě nepůsobí nezákonnost rozhodnutí žalovaného nebo závazného stanoviska EIA, které bariéru uvádí jako jednu z podmínek souhlasného stanoviska. Při hodnocení rizik spojených se zatopením těžebny se pouze nelze spokojit s hydraulickou bariérou jako účinným opatřením. Je nutno hodnotit též opatření a skutečnosti další.

[73] NSS není zřejmé, v čem konkrétně stěžovatelka spatřuje nesprávnost uvedeného závěru. Ostatně stěžovatelka souhlasí s konstatováním napadeného rozsudku, že hydraulická bariéra nemůže plnit funkci účinného opatření zcela zabraňujícího kontaminaci, neboť i dle stěžovatelky tuto funkci „nemůže nikdy a nikde zajistit žádné opatření“. Stěžovatelka spíše zpochybňuje celkové hodnocení rizik záměru spojených s povodňovou zátopou těžebního jezera a uvádí okolnosti, které podle ní rizika vylučují. V tomto ohledu však znovu polemizuje s odbornými závěry a prezentuje vlastní úvahy k dané otázce. Pokud jde o samotný závěr napadeného rozsudku k funkčnosti bariéry při povodních, stěžovatelka krajskému soudu vytýká, že svůj závěr založil na znaleckých posudcích Burdy (2020) a Benkoviče (2022), vůči nimž je jinak oprávněně kritický. Krajský soud uvedené znalecké posudky nehodnotil jako zcela nevěrohodné a nepravdivé. Především v případě posudku Benkoviče krajský soud nikterak nezpochybňoval závěry týkající se funkce hydraulické bariéry.

Posudku vytykal zejména nepřesvědčivé závěry ohledně využití metody analogie a obecně u otázky hodnocení kvalitativních rizik záměru.

[74] Další námitky stěžovatelky směřují proti závěrům krajského soudu o využitelnosti metody analogie. Krajský soud se konkrétně touto otázkou zabýval v bodech 187 a násl. napadeného rozsudku. Úvodem tvrdí, že znalci Burda (2020) a Benkovič (2022) nepodporují konkrétními daty svůj závěr o *nemožnosti* využití metody analogie. Krajský soud se naopak přiklání k využití metody analogie tam, kde je nemožné na základě „tvrdých dat“ zjistit míru negativních vlivů záměru na vodní zdroj. Následně však krajský soud přijal závěr Burdy a Benkoviče, že použitá analogie musí být vhodná. Srovnávaný případ musí být srovnatelný v podstatných parametrech, které je nutno odvozovat mimo jiné od posuzovaných rizik, například rizika infiltrace povodňové vody.

[75] Proti uvedeným závěrům jako takovým stěžovatelka ničeho nenamítá. Pokud jde o stěžovatelkou poukazovaná srovnání lokalit, které se nachází v záplavových zónách Q20 nebo Q100, s posuzovaným územím, které bylo v roce 1997 zaplaveno až tisíciletou vodou (Q1000), jedná se o velmi obecnou až povrchní analogii, nezohledňující žádné podstatné parametry uváděné krajským soudem. Stěžovatelka dále v kasační stížnosti prezentuje nová skutková tvrzení o krátkodobém odstavení zdroje Bzenec - komplex a zatopení jezera Černý. Jezero Černý by přitom podle krajského soudu mohlo být vhodným příkladem analogické situace, ovšem mezi účastníky řízení existoval skutkový spor o to, zda bylo toto jezero v minulosti zatopeno povodňovou vodou.

[76] K tomu však třeba uvést, že ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil po vydání napadeného rozhodnutí, NSS v souladu s § 109 odst. 5 s. ř. s. nepřihlíží. V řízení o kasační stížnosti poté není úlohou NSS odstraňovat dílčí rozpory mezi skutkovými tvrzeními. Řízení o kasační stížnosti je vybudováno na principu kasačním. Skutkové otázky sice z přezkumu vyloučeny nejsou, soud se však jimi zabývá pouze v rámci kasačních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b), potažmo písm. d) s. ř. s. Vzhledem k tomu, že v této věci se jedná o dílčí skutečnosti, které samy o sobě nemají rozhodující vliv na posouzení zákonnosti napadeného rozsudku, NSS neshledal důvod pro nařízení jednání a provádění dokazování podle § 109 odst. 2 s. ř. s., aby tyto skutečnosti postavil najisto. Prokázání uvedených skutečností bude předmětem dalšího řízení před žalovaným, a to v rámci opětovného komplexního hodnocení rizik záměru s ohledem na další skutečnosti, o kterých doposud panují pochybnosti.

[77] Stěžovatelka zpochybňuje hodnocení posudku G E T (2014) a oponentního posouzení AQD-envitest, posudky Landy (2017) a (2021), jakož i hodnocení posudku Barchánka (2022) provedená krajským soudem. Nesprávnost hodnocení posudku G E T (2014) a oponentního posouzení AQD-envitest dovozuje pouze z nesprávného závěru krajského soudu ohledně existence vad studií AQUATEST. Těmi se NSS zabýval výše a shledal závěry krajského soudu správnými. Stejně tak jsou správné výtky vůči posudkům Landy pro nezohlednění vad modelu AQUATEST a nedostatků ve využití hydraulické bariéry. Hodnocením posudků Landy se krajský soud zabýval v bodech 119 a násl. napadeného rozsudku. Není pravda, jak tvrdí stěžovatelka, že z těchto posudků nevycházel. Stejně jako v případě ostatních znaleckých posudků a odborných podkladů krajský soud v posudku po srovnání všech provedených důkazů identifikoval dílčí nesprávné závěry, které nepřevzal. Z některých závěrů však krajský soud vycházel (např. body 177, 193, 194, 197, 211, 228 nebo 235 napadeného rozsudku). Totéž lze konstatovat k hodnocení a přijetí některých závěrů posudku Barchánka (2022).

[78] Konečně stěžovatelka namítá zásadní vadu řízení před krajským soudem, který opomněl navržený důkaz odborným stanoviskem RNDr. Hany Koppové (zpracovatelky studií AQUATEST) ze dne 15. 7. 2022, ani nevysvětlil, proč jej neprovedl.

[79] Jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu i rozhodovací praxe NSS, obecné soudy nejsou sice povinny provést všechny účastníky navrhované důkazy, avšak jestliže některý z důkazů neprovedou, pak jsou povinny své rozhodnutí řádně odůvodnit. Z odůvodnění musí být patrné,

pokračování

o jaké závěry se obecné soudy při svém rozhodnutí o zamítnutí důkazního návrhu opřely. Takový postup je v souladu s příslušnou právní úpravou, odpovídá základnímu právu na spravedlivý proces i ustálené judikatuře Ústavního soudu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 779/06, či ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 881/08, dále rozsudky NSS ze dne 15. 12. 2011, č. j. 1 As 84/2010-72, ze dne 23. 10. 2012, č. j. 1 As 115/2012-33, či ze dne 28. 4. 2020, č. j. 4 As 372/2019-42).

[80] Je pravda, že krajský soud odůvodnil zamítnutí návrhů na provedení důkazů souhrnně v bodu 160 napadeného rozsudku konstatováním, že další důkazní návrhy nemohly přispět k dalšímu objasnění skutkového stavu věci. Jak ovšem už NSS ve své judikatuře dovedl, zdůvodnění zamítnutí důkazních návrhů je nutné posuzovat v kontextu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 30. 11. 2021, č. j. 8 As 111/2020-40). Judikatura Ústavního soudu připouští rovněž nepřímé či implicitní odůvodnění zamítnutí důkazního návrhu, a to za předpokladu, že jde o takový důvod neprovedení důkazu, který lze po věcné stránce z ústavního hlediska akceptovat.

[81] Nejvyšší správní soud je z věcného hlediska ve shodě s krajským soudem, že provedení důkazu odborným stanoviskem RNDr. Hany Koppové bylo nadbytečné. Pokud uvedený důkazní návrh směřoval k prokázání správnosti modelu studií AQUATEST, pak vady tohoto modelu přesvědčivě prokazují provedené znalecké posudky rozebírané výše (posudky Burda (2020), Barchánek (2022) i Benkovič (2022), rozebrané výše v bodě [67] tohoto rozsudku). Již s ohledem na osobu RNDr. Koppové, která je sama zpracovatelkou studií, uvedené stanovisko stěží mohlo změnit cokoli na v podstatě shodném konstatování tří znalců.

[82] Pokud jde o další skutečnosti, k jejichž prokázání mělo dle stěžovatelky stanovisko RNDr. Koppové směřovat, NSS není zřejmé, jak právě tento důkazní prostředek mohl cokoli změnit na dosavadní neuspokojivě zjištěné skutkové situaci. NSS je ve shodě s krajským soudem, že k odstranění pochybností o dílčích závěrech týkajících se odborného hodnocení hydrogeologických poměrů a vlivů záměru na vodní zdroj by za dané situace měl sloužit především znalecký posudek zpracovaný znaleckým ústavem nebo jinou nezávislou vědeckou institucí. Takový posudek může buďto znovu komplexně zodpovědět relevantní skutkové otázky, nebo posoudit, jaké závěry vyplývající z doposud předložených odborných podkladů jsou použitelné, tj. ke kterým odborným podkladům se přiklonit. S ohledem na množství provedených důkazů, kromě znaleckých posudků i odborných podkladů v podobě vyjádření a stanovisek, bylo nadbytečné provádět důkaz dalším stanoviskem, jehož účelem bylo obhájit studii AQUATEST. Ostatně, jak již NSS uvedl výše, vady studie AQUATEST, mimo jednoznačně prokázané vady matematického modelu, nebyly stěžejním důvodem pro zrušení rozhodnutí žalovaného.

[83] Nejvyšší správní soud uzavírá, že spíše komplexní a místy obtížně přístupnou technickou stránku projednávané věci lze v zásadě redukovat na problematiku nedostatečného posouzení rizik kontaminace klíčového lokálního zdroje pitné vody v důsledku těžební činnosti, tedy především v situaci, kdyby došlo v dané oblasti k povodním. Tento scénář není s ohledem na skutečnost, že se daná lokalita nalézá v aktivní záplavové oblasti, stejně jako až na několik ojedinelých názorů v zásadě jasný vědecký konsensus o proměně klimatu a povah srážek v důsledku těchto proměn, scénářem nikterak čistě hypotetickým. NSS ve shodě s krajským soudem uzavírá, že tuto klíčovou a zákonem vyžadovanou úvahu s ohledem na konkrétní lokalitu a její specifické podmínky doposud nikdo v tomto řízení vlastně přesvědčivě a srozumitelně neučinil.

IV. Závěr a náklady řízení

[84] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[85] O nákladech řízení rozhodl NSS podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s (ve spojení s § 120 s. ř. s). Stěžovatelka ani žalovaný neměli v řízení o kasační stížnosti úspěch. Nemají proto právo na náhradu nákladů řízení.

[86] Pokud se týče žalobců, jejich procesní úspěch se odvíjí od rozsahu kasační stížností napadených výroků rozsudku krajského soudu. Stěžovatelka kromě výroků ukládajících žalovanému nahradit náklady řízení (výroky VI. a VII. rozsudku krajského soudu) napadla pouze výrok I. rozsudku, jímž bylo zrušeno rozhodnutí žalovaného ve výrocích 1) a 2). Výrokem I. napadeného rozsudku však krajský soud vyhověl pouze žalobám žalobců a) až j) a m). Žaloba žalobce k) byla v této části nicméně odmítnuta (výrokem č. II.). Žalobu žalobce l) mj. v tomto rozsahu krajský soud jako nedůvodnou zamítl (výrokem č. V.). Tyto výrok pak nebyly kasační stížností napadeny. Výsledek řízení o kasační stížnosti se proto práv a povinností žalobců k) a l) tak, jak o nich bylo rozhodnuto krajským soudem, nikterak nedotýká. Nelze proto hovořit o jejich procesním úspěchu. Procesně úspěšnými účastníky řízení o kasační stížnosti v rozsahu napadeného rozsudku krajského soudu tak byli pouze žalobci a) až j) a m), jímž krajský soud vyhověl výrokem I. svého rozsudku, který byl napaden kasační stížností, již NSS zamítl. Žalobci m) v řízení o kasační stížnosti nicméně žádné náklady nevznikly, ostatně ani žádnou náhradu nákladů nepožadoval. Proto soud rozhodl, že žalobci k), l) a m) nemají právo na náhradu nákladů řízení.

[87] Důvodně vynaložené náklady procesně úspěšných žalobců a) až j) v řízení o kasační stížnosti představuje odměna jejich zástupce za dva společné úkony právní služby, a to podání vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 17. 8. 2023 a vyjádření k replikám stěžovatelky ze dne 22. 12. 2023 [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za každý z těchto úkonů náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bod 5. a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] za každou zastupovanou osobu snížená o 20 % [§ 12 odst. 4 advokátního tarifu]. Celkem tedy odměna zástupce činí 49 600 Kč. Dále představuje důvodně vynaložené náklady úspěšných žalobců paušální náhrada hotových výdajů zástupce za dva úkony právní služby v celkové výši 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celková částka náhrady 50 200 Kč se dále zvyšuje o 21 % odpovídajících sazbě daně z přidané hodnoty, jejímž je zástupce úspěšných žalobců plátcem. Vzhledem k tomu, že žalobci a) až j) v řízení navzdory společnému zastoupení vystupovali samostatně, mají každý právo na poměrnou část celkové náhrady nákladů řízení ve výši 60 742 Kč, tedy ve výši 6 074,2 Kč každý. NSS k zaplacení náhrady nákladů řízení stěžovatelce stanovil přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2024

L. S.

Michal Bobek v. r.
předseda senátu